

Partihandel i den organiserade brottsligheten

Partihandel avser handel i stora volymer, primärt mellan företag men det kan även förekomma försäljning till privatpersoner. En genomlysning av företag inom partihandel visar att företag i branschen nyttjas av den organiserade brottsligheten. Verksamheten innefattar olika typer av brottsområden såsom penningtvätt, ekonomisk brottslighet och arbetslivskriminalitet såväl som narkotikarelaterad brottslighet. Branschen är därtill delvis kontantintensiv vilket innebär en ökad risk för penningtvätt, där brottsvinsterna enkelt kan sammanblandas med legala verksamhetsvinster.

Varor både köps in från Sverige och importeras från andra delar av världen. Det förekommer att aktörerna bakom verksamheten är del av internationella brottsnätverk, där osanna fakturor över landsgränser används för att skapa legitimitet, vilket i sin tur försvårar för myndigheter att utreda oegentligheter med brottsliga syften. Branschen anses därmed löpa en förhöjd risk att användas i en multikriminell kontext.

Partihandel i en underrättelsemässig kontext

Genomsyn av misstankerapporter till finanspolisen och annan underrättelseinformation visar att ungefär en av tjugo aktiva bolag¹ inom partihandel i Sverige kan kopplas till underrättelser relaterad till brottslig verksamhet. Det finns kopplingar till en variation av brottsområden såsom penningtvätt, narkotika, arbetslivskriminalitet, bedrägeri och annan ekonomisk brottslighet. Aktuella företag är primärt verksamma i storstadsregionerna Stockholm, Göteborg och Malmö och har färre än fem anställda.

Vanliga orsaker i misstankerapporteringen till finanspolisen gällande partihandel är företags kontant användning, omsättning, företrädare, misstänkta slusstransaktioner och avvikande utlandstransaktioner.

¹ Företag med minst en SNI kod för partihandel, registrerad hos bolagsverket i december 2023

Penningtvätt inom partihandel

Likt andra kontant- och arbetskraftsintensiva branscher bedöms det föreligga en förhöjd risk för penningtvätt inom partihandel. Branschens beskaffenhet ger upphov till en variation av potentiella tillvägagångssätt. Penningtvätsmodus inom partihandel inkluderar, men begränsas inte till, nedan exempel. Tillvägagångssätten kan överlappa.

- **Import/export.** Att tvätta pengar via den internationella handeln, ofta benämnt TBML², är ett vanligt tillvägagångssätt och bedöms ge möjlighet till storskalig penningtvätt. Det förekommer bland annat i branscher som handlar med varor i stora volymer till lågt värde, såsom kläder och livsmedel. Den typen av varor är vanligt inom partihandel. Tillvägagångssätt som används för att flytta pengar och/eller värden är över- och underfakturerings av varor/tjänster, över- och underleverans av varor/tjänster, spökleveranser (endast pengar flyttas, inga varor). Baserat på information i penningtvättregistret är det svårt att identifiera kompletta upplägg men det förekommer indikationer på att upplägg används.
- **Internationella transaktioner.** Import och export av varor föranleder internationella transaktioner. Brottvinster kan med hjälp av import- och exportverksamhet enkelt integreras i det finansiella systemet utan att myndigheter och rapporteringspliktiga verksamhetsutövare fattar misstanke om penningtvätt. Transaktioner till exempelvis Nederländerna och Dubai har förekommit i underlaget som analyserats. Inte sällan förekommer det att verksamheten även handlar med ömtåliga varor, exempelvis frukt och grönt, vilket kan skapa förutsättning för att felaktigt skriva av dem. Det kan i sin tur tas upp felaktigt som en kostnad i bokföringen.
- **Osanna fakturor.** Bolag 1 ställer ut en faktura till bolag 2 i syfte att ge sken av att bolag 2 har köpt en vara/tjänst från bolag 1. Det motiverar i sin tur en värdeöverföring såsom en kontotransaktion.
- **Aktieägartillskott.** Placering av brottvinster genom insättningar på företagskonto som framställs som aktieägartillskott, nyemission eller lån. Det är tillsynes vanliga transaktioner som vid första anblick kan framstå som legitima.
- **Kontanta placeringar.** Ett sätt att tvätta kontanter som genererats genom brott är att integrera dem i verksamheter där kontanter i hög utsträckning fortfarande används, där ibland partihandel. Kontanter med brottsligt ursprung sammanblandas enkelt med legala intäkter där bolaget används som front för den kriminella verksamheten. Kontanta placeringar sker ofta i kombination med osanna fakturor. Misstänkta kontanta placeringar inom partihandel kan präglas av en stor variation. I ett exempel har kontantandelen uppgått till 15 procent av den totala nettoomsättningen för inrapporterat bolag och i ett annat exempel har kontantandelen uppgått till drygt 1 procent. I både fall har det funnits misstankar om penningtvätt.

² Trade based money laundering/handelsbaserad penningtvätt

Att vara uppmärksam på

Nedan följer ett urval av identifierade riskindikatorer som kan tyda på att företag inom partihandel används för penningtvätt. Aktuella riskindikatorer såväl som modus för penningtvätt inom partihandel förekommer även i andra branscher varför flera av indikatorerna är att betrakta som mer allmänna riskindikatorer. Indikatorerna bör sättas i relation till varandra samt till övrig information om företaget såsom kundkännedom och information från öppna källor.

Kontanter

- Hög andel inkommande kontanter via insättningsautomater och serviceboxar
- Hög kontantandel i förhållande till omsättning, företagets storlek och typ av verksamhet
- Tecken på att ett företag sätter in andra företags kontanter
- Stor mängd jämna dagskassor över tid
- Företaget har fått sitt avtal gällande kontanthantering uppsagt av ett kontanthanteringsbolag
- Skulder hos Kronofogden betalas kontant

Omsättning

- Omsättning på företagets bankkonto överensstämmer inte med uppgifter i årsredovisning
- Kraftigt ökad omsättning under ett år – kan resultera i en obefogat förbättrad kreditvärdighet
- Cirkelfakturering – företag fakturerar varandra för att blåsa upp sin omsättning
- Fakturering till eller från företag trots avsaknad av redovisad omsättning
- Trots omsättning och anställda på papperet betalas inga löner ut
- Låga löneutbetalningar trots hög omsättning

Utlandstransaktioner

- Höga transaktionsflöden mot utländska nischbanker
- Kontotransaktioner till och från skatteparadis
- Utlandsbetalningar till privatpersoner istället för bolag
- Begärda underlag stämmer ej överens med mottagare i utlandet och/eller motpartsland
- Fakturor från leverantörer utomlands saknar betalningsuppgifter
- Bolaget kan inte styrka utlandstransaktioner med underlag

Slussbeteende

- Utgående transaktioner till betaltjänstförmedlare, eventuellt via privatpersoner
- Inkommande transaktioner från privatpersoner trots att verksamheten riktar sig till företag
- Avvikande överföringar till företag i helt andra branscher
- Inkomna medel går vidare till kryptoplattformar för köp av kryptovaluta
- Orimlig transaktionshastighet vid köp eller försäljning av varor

Ägare/styrelse/verklig huvudman

- Frekventa byten av bolagsnamn/styrelsemedlemmar/verksamhet
- Bolag lånar ut pengar till tidigare registrerad verklig huvudman vilket kan indikera målvakter i nuvarande styrelse
- Tidigare ägare/verklig huvudman har fortfarande tillgång till konton via fullmakt
- Komplex bolagsstruktur som är svår att förstå
- Aktieägartillskott trots att det inte förekommer låg likviditet i företaget, särskilt om det är kontantinsättning